

Департамент освіти і науки Київської обласної державної адміністрації
Комунальний навчальний заклад Київської обласної ради
«Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»

І.В. Дубровіна
А.В. Хребтова

Казкова мозаїка

збірка сценаріїв театралізованих
і лялькових вистав

Біла Церква
2014

Рекомендовано до друку
науково-методичною радою Київського обласного інституту
післядипломної освіти педагогічних кадрів
(протокол № 7 від 30 жовтня 2014 року)
Схвалено для використання в загальноосвітніх навчальних закладах
(протокол № 14 від 25 лютого 2015 року)
лист Інституту інноваційних технологій і змісту освіти
від 25.03. 2015 року №14.1/12–Г–171

Рецензенти:

Андрощук Л.М. – завідувач кафедри хореографії та художньої культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, кандидат педагогічних наук, доцент;

Ковальова С.В. – завідувач кафедри педагогічної майстерності Київського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів, кандидат педагогічних наук, доцент;

Снігур Т.І. – учитель української мови й літератури Вишнівської загальноосвітньої школи I-III ступенів №1, учитель-методист, відмінник освіти України.

Дубровіна, І. В. Казкова мозаїка: збірка сценаріїв театралізованих і лялькових вистав / І. В. Дубровіна, А. В. Хребтова. – Біла Церква, 2014. – 159 с.

Навчальне видання уміщує добірку авторських сценаріїв лялькового театру різнобічної тематики для школярів початкової школи. У рукопису представлено сценарії казок із практики організації позакласної роботи в загальноосвітніх навчальних закладах. Сценарії вистав створено як за мотивами казок відомих вітчизняних і зарубіжних авторів, так і за авторськими сюжетами. Кожне із таких дійств стане неповторною подією в житті молодших школярів, відповідає їхнім пізнавальним інтересам, освітнім запитам і тематиці організації позашкільного дозвілля.

Збірку адресовано слухачам системи післядипломної освіти: насамперед учителям початкової освіти, вихователям групи продовженого дня, учителям музичного мистецтва, педагогам-організаторам, керівникам гуртків, театральних студій, студентам вищих педагогічних навчальних закладів. Проте цікавим рукопис буде й широкому загалу читачів – кожній родині, у якій люблять театралізовані казки та свята.

ЗМІСТ

Передмова	4
Розділ I. Лялькові вистави у початковій школі	
1. Царівна жаба (А. Хребтова).....	5
2. Пригоди каченяти Промінчика (І. Дубровіна).....	8
3. Гуси-Лебеді (А. Хребтова).....	12
4. Зустріч із лікарем Айболитом (І. Дубровіна).....	17
5. Дюймовочка (А. Хребтова).....	24
6. Кривенька качечка (І. Дубровіна).....	27
7. Муха-Цокотуха (А. Хребтова).....	37
8. Дванадцять місяців (А. Хребтова).....	48
Методичні рекомендації щодо організації лялькових вистав	52
Розділ II. Театралізовані вистави у початковій школі	
1. Сірники, пожежа, газ (А. Хребтова).....	57
2. Небезпечні пригоди Колобка (І. Дубровіна).....	67
3. Збираємо гриби (А. Хребтова).....	73
4. Як сонце братика шукало (І. Дубровіна).....	77
5. Казка про бурячок (І. Дубровіна).....	83
6. Пригоди Лускунчика на новий лад (І. Дубровіна).....	92
7. Вечори на хуторі поблизу Диканьки (І. Дубровіна).....	100
8. Новорічний бал красунь (І. Дубровіна).....	105
9. Весняний бал квітів (І. Дубровіна).....	138
10. Великодне диво (А. Хребтова).....	144
11. Чарівна квітка (І. Дубровіна).....	150
12. Мандри струмка (І. Дубровіна).....	
Методичні рекомендації щодо організації театралізованих вистав	
Список використаних джерел	158

Передмова

На сучасному етапі мистецька освіта зорієнтована на художньо-творчу самореалізацію у контексті особисто-орієнтованого підходу до навчання учнів. Поглиблене пізнання різновидів мистецтва, виявлення їхніх спільних і відмінних рис активно впливає на формування художньої картини світу молодших школярів. Внаслідок цього актуальною стає проблема стимулювання учнів до художньої творчості, яка потребує вдосконалення методів активізації творчої діяльності у сфері синтетичних видів мистецтва. Серед засобів розвитку творчості молодших школярів вирізняється шкільний театр, в якому можуть розіграватися лялькові вистави чи театралізації. Основною метою виховання молодших школярів у процесі розігрування театральних і лялькових вистав виступає пріоритет загальнолюдських цінностей, формування морально-вольових якостей, розвиток духовності підростаючого покоління, готовність до самостійної дитячої творчості. Саме сюжети народних казок та улюблені з дитинства казки зарубіжних письменників виступають тими орієнтирами, що формують у школярів світогляд, художньо-естетичні якості у площині категорій Добра, Краси, Людяності.

Проблемі морального розвитку молодших школярів засобами театру присвячені праці Т. Арабової, О. Брянцева, Т. Голодовича, Є. Деммені, С. Образцова, Н. Сац, Э. Сазонова, О. Пермякова, Є. Сердакова, Н. Сидорова та ін.

Театралізована вистава – вид театрального мистецтва, обмежений часовим терміном з використанням режисерського задуму, акторської гри, драматургічного твору (літературного джерела), музики, театральних декорацій та механізмів, що виступає ефективним засобом розкріпачення дитини, сприяє психологічній адаптації учня в шкільному колективі. Інноваційні методи і форми роботи театралізованих вистав, які можна широко застосовувати у роботі з молодшими школярами: театралізація на задану тему, казки-показки, творчі ігри та вправи, спрямовані на розвиток уяви та мислення; творчомовленнєві ігри, обігрування діалогів та казкових ситуацій, мовленнєві вправи (імітаційні та творчі), ігри за сюжетами художніх творів.

Лялькові вистави – це театральне видовище, в якому діють ляльки, які можуть варіюватися за розмірами і формами, наприклад, бути об'ємними або плоскими, що рухаються за допомогою акторів. Існує чотири види лялькового театру, що використовують у практиці початкової школи: настільний, пальчиковий, театр з ляльками-рукавичками, театр маріонеток.

Театралізовані та лялькові вистави стимулюють здібності дітей до образного сприйняття навколишнього світу (людей, культури, цінностей, природи, нації), яке розширює і збагачує його, вчить поважати чужу думку, допомагає набутти навичок спілкування. У школяра, який доторкнувся до театральної діяльності, виникає бажання перетворювати світ, розвивати образність мислення, задіяти фантазію, уяву. У процесі спілкування з театральною творчістю у вихованців активізується сфера почуттів та емоцій, розвивається емпатія, відбувається стимулювання розумової діяльності, формується стійкий пізнавальний інтерес до мистецтва. Найкоротший шлях емоційного розкріпачення дитини, зняття втоми, скутості відбувається під час відвідування театралізованої вистави. Будучи найбільш поширеним видом дитячої творчості, сюжетна лінія театралізованої вистави пов'язує художню творчість з особистими переживаннями дитини. Комбінуючи в собі різні види мистецтва: музику, живопис, танець, літературу та акторську гру, театр має величезну силу впливу на духовно-емоційний, моральний світ дитини. Інсценізація відомих казок вводить школярів у світ прекрасного, розвиває співчуття, спосіб поставити себе на місце іншого, активізує мислення та пізнавальний інтерес. Використання елементів театру у шкільному житті вихованців робить його цікавим і змістовним, наповнює яскравими враженнями та радістю творчості. А найголовніше, навички, отримані в театралізованих і лялькових виставах діти зможуть використовувати у повсякденному житті.

Розділ I

Лялькові вистави у початковій школі

А. Хребтова

Віршована казка «Царівна Жаба»

за мотивами російської народної казки
для лялькового театру

Мета: розвивати творчі здібності учнів засобами театрального мистецтва; досягти розуміння морального змісту казки; виховувати моральні якості – доброту, милосердя, дружбу.

Обладнання: декорації (царський палац, ліс і річка, хатинка на курячих ніжках, Кошчєє царство), ляльки, бутафорські лук і стріли, маленька хустинка, три маленькі хлібини на паличках, три маленькі сорочки на паличках, клубок ниток, бутафорський дуб, зайчисько на паличці, качка на паличці, пір'я, площинне озеро, скриня на паличці, яйце на паличці, голка, бутафорська шабля, віконце з ґратами.

Дійові особи: Ведуча, Цар, Старший Син, Середній Син, Іван-Царевич, Царівна-Жаба у вигляді Жаби і Царівни, Боярська донька, Купецька донька, Баба Яга, Кошій Безсмертний, Ведмідь, Засць, Сокіл, Щука.

ХІД ЗАХОДУ

Перша дія

Перша картина

(Звучить музика «В гостях у казки», муз. В. Дашкевича)

На сцену перед ширмою виходить Ведуча.

Ведуча:

Десь у царстві тридев'ятім,
У державі тридесятій,
В палатах із злата й срібла
Жив Цар –
А з ним – Сини.
І правив мудро Цар
Країною своєю:
Добро і спокій в ній,
І мир там панував!
В Царя сини зростали:
Один – як ясний сокіл,
Другий – як красень місяць,
А третій був – Іван.
І ось сини дорослі –
Пора вже й одружитись,
І на розмову спільну
Їх батько запросив.

(Звучить музика «В гостях у казки», муз. В. Дашкевича)

Ведуча йде за куліси. На ширмі з'являються Цар і три Сини.

Цар:

Сини мої пригожі,
Розумні ви і гарні,
Уже пора й весілля
Гуляти. Час настав!
Ось стріли вам чарівні –

Пускайте в світ широкий,
Там, де впаде, – шукайте
Дружину на весь вік.

Старший Син: *(Бере стрілу)*

Візьму стрілу я першим
І запусу далеко.

Впаде у двір багатий,
То, може, пощастить!

Відходить до краю ширми, запускає стрілу, чути свист. З-за куліс виходить Купецька донька, несе стрілу.

Купецька Донька: *(Звертається до нього)*

Стріла упала в дім до мене,
Тепер твоя я наречена!
З тобою підемо під вінець.

(До Царя) Благослови нас, Цар-отець!

Старший Син: *(До Царя)*

Я волю виконав твою –
Дружину ось привів свою.

Цар підходить до них, Старший син із Купецькою донькою схиляють голови.

Цар:

Благословляю, діти, вас,
Живіть у мирі в добрий час!

(Звучить музика «Богатирські ворота» з циклу «Картинки з виставки» М. Мусоргського для симфонічного оркестру М. Равеля)

Старший Сині з Дружиною йдуть за куліси. Середній Син бере лук і стрілу.

Середній Син:

Стрілу і я тепер пушу,
Царівну я собі знайду!

*Відходить до краю ширми, запускає стрілу, чути свист.
З-за куліс виходить Боярська Дочка, несе стрілу.*

Боярська Донька: *(До середнього Сина)*

Царевич, ось твоя стріла,
Вона до мене привела.

Дружиною твоєю стану,
Любить тебе не перестану!

Середній Син: *(До Боярської доньки)*

З тобою підемо під вінець.

(До Царя) Благослови нас, Цар-отець!

Я волю виконав твою,
Дружину ось привів свою.

Цар підходить до них, ті схиляють голови.

Повну версію видання можна замовити в навчально-видавничому кабінеті КНЗ КОР «КОПОПК» (кімнати №401, корпус 2) або за тел. (04563) 5-04-22, (063) 951-10-19 Контактна особа Касянчук О.В.